

Nr	Esitaja ja ettepaneku/märkuse sisu	Arvestamine	Põhjendus/selgitus
	Justiitsministeerium		
1.	<p>Seletuskirjas (lk 13) on selgitatud, et muudatused on kooskõlas ka võlaõigusseadusest (VÕS) tuleneva lepingu muutmise regulatsiooniga; nimelt nähakse VÕS § 13 lõike 1 alusel võimalus lepingut muuta ka seaduses sätestatud juhtudel ehk kõnesoleval juhul saab lepingu muutmise võimaluse näha ette TKS-ga. Palume seletuskirjas täpsustada, millised kavandatavad sätted TKS-is konkreetselt annavad õiguse lepingu ühepoolseks muutmiseks VÕS § 13 lg 1 järgi. Juhime tähelepanu, et Riigikohus on leidnud, et "Lepingut võib VÕS § 13 lõike 1 järgi muuta lepingupoolte kokkuleppel või lepingus või seadusega ettenähtud muul alusel. See kehtib ka tüüptingimustega lepingu puhul. Tüüptingimusi kasutavale lepingupoolele ei tulene seadusest õigust muuta lepingutingimusi ühepoolsest, nagu võib järeldada kohtulahenditest. Tüüptingimuste ühepoolse muutmise õigus peab tulenema konkreetsest seaduse sättest või lepingutingimusest." (RKTKo 7.04.2014. a nr 3-2-1-12-14, p 32). VÕS-i kommenteeritud väljaandes on selgitatud, et seaduses ettenähtud lepingu ühepoolse muutmise õigust võib pool kasutada seaduses ettenähtud eelduste olemasolul, st sõltumatult teise poole nõusolekust. Poolte kokkulepet ei ole vaja seega siis, kui seaduses on ette nähtud poole õigus lepingut</p>	Arvestatud.	Eelnõu seletuskirja on täiendatud ning täpsustatud on, et TKS § 4 lg 9 esimene lause „ <i>Kestvuslepingu puhul võib tarbija enda valitud arveedastusviisi igal ajal muuta</i> “ näeb tarbijale ette õiguse kestvuslepingu ühepoolseks muutmiseks kooskõlas VÕS § 13 lg-ga 1.

	<p>muuta. Näiteks ei ole lepingu muutmiseks vaja poolte kokkulepet SMGS-i art 21 §-s 1 sätestatud olukorras ehk veotakistuse esinemisel raudteel. Tüüptingimuste ühepoolne muutmine ei ole lubatud muudel kui konkreetsest seadusesättest või lepingutingimusest tulenevatel alustel</p>		
<p>2.</p>	<p>EN § 1 p-ga 1 muudetakse TKS § 4 lõiget 4. Kavandatava muudatuse tulemusel peaks tarbija teatud juhtudel ise omaalgatuslikult aktiivselt reageerima ostu tõendava dokumendi saamiseks. Palume kaaluda, mis meetmed tuleks täiendavalt eelnõusse lisada selleks, et tagada tarbija õiguste parem kaitse, arvestades ostu tõendava dokumendi olulisust. Leiame, et selline lahendus, kus tarbijale tuleb esitada paberil ostu tõendav dokument üksnes tarbija nõudmisel (st tarbija peab ise omaalgatuslikult ja aktiivselt paberostutšeki saamiseks tegutsema), ei pruugi olla mõistlik, arvestades seda, et tarbijatele soovitakse õiguskorras tagada kõrgetasemeline kaitse. Nimelt, seletuskirjas (lk 2) on leitud, et tarbija jaoks on oluline ostuhetkel hinnata, kas ta võib näiteks tulevikus võimalike pretensioonide esitamiseks vajada ostukviitungit või mitte. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA) on seisukohal, et tarbijal on võimalik ostu tõendada ka pangakonto väljavõttega. Samuti on MKM leidnud lisas 1 (lk 11), et "<i>Samas võrdsustab TTJA pangakonto väljavõtte samamoodi ostukviitungiga.</i>" Kaldume arvama, et pangakonto väljavõttega on võimalik tõendada müügilepingu võimalikku sõlmimist ja kaupluses tasumist, kuid võimalik ei ole üldjuhul tõendada seda, milline konkreetne ese kauplusest osteti (ehk müügilepingu eset). See aga</p>	<p>Selgitatud.</p>	<p>Eelnõusse on sätestatud kaupleja kohustus väljastada tarbijale vaikimisi, s.t ilma tarbija nõudmiseta paberostukviitung olukorras, kus tarbija sooritab ostu sularahas ja kliendikaarti ei kasuta või kasutab kliendikaarti, mis ei võimalda tarbija ostuajalugu säilitada. Lisaks väljastatakse tarbijale paberostukviitungit alati siis, kui tarbija seda ostuhetkel kauplejalt küsib.</p> <p>Eelnõusse on kavandatud, et kaupleja ei pea vaikimisi paberostukviitungit väljastama juhul, kui kaupleja poolt tarbijale pakutav kliendikaart, mida tarbija ostmisel kasutab, võimaldab tarbija ostuajalugu säilitada perioodil, millal kaupleja vastutab asja lepingutingimustele mittevastavuse eest või asja vastavuse eest müügigarantiis ettenähtud tingimustel.</p> <p>Lisaks on eelnõu seletuskirja korrigeeritud ning selgitatud, et kuigi olukorras, kus tarbija ja kaupleja vaheline vaidlus peaks jõudma kohtusse, kehtib reegel, et igaüks tõendab oma väited ise, on praktikas sellest tarbija kasuks irdunud.</p> <p>Samuti on ka tarbijavaidluste komisjon (TVK) toonud oma juhendis välja, et kui tarbija esitab avalduse tarbijavaidluste komisjonile, tuleb avaldusele esitada juurde maksekorraldus ehk makset tõendav dokument. TVK loeb maksekorralduseks maksekorralduse, pangakonto väljavõtte, sularahatšeki, kviitungi.</p>

<p>tähendaks, et tarbija peaks suutma teatud juhtudel vaidluse korral muude tõenditega tõendada, milline konkreetne ese kauplusest osteti. Näiteks peaks tarbija kohtumenetluses, kas taotlema kohtult tõendite kogumist või paluma kohtult hea usu põhimõttest lähtuvalt erandlikku tõendamiskoormise ümberpööramist. Kõik need meetodid tähendaksid tarbijale suure tõenäosusega täiendavat ajalist ja rahalist lisakulu, mis võib tekitada olukorra, et oma õiguste jõustamine on tarbijale keerulisem ja seetõttu võib ta loobuda oma õiguste kaitsmisest. Tarbijate õiguste tagamise vajadusele on juhtinud tähelepanu ka lisas 1 Tallinna Linnakantselei.</p> <p>Palume ka selgitada väidet: "Hilisem tõendamiskoormus (et see kaup osteti just sealt) on jätkuvalt kauplejal, s.t seda põhimõtet muudatustega ei muudeta." (vt MKM-i vastus Lisa 1, lk 8). Kaupleja on TKS § 2 lõike 1 p 2 järgi isik, kes tegutseb eesmärgil, mis on seotud tema majandus- või kutsetegevusega (st kaupleja ei ole tarbija). Kahtleme, kas tõendamiskoormis ikka lasub kauplejal, pigem on selline tõendamiskoormus tarbijal. TsMS § lõike 1 esimese lause järgi peab "kumbki pool hagimenetluses tõendama neid asjaolusid, millele tuginevad tema nõuded ja vastuväited, kui seadusest ei tulene teisiti". TTJA on 2020. a selgitanud, et kui kõik ostud on tehtud ühe kaardimaksega, siis ühe asja ostu tõendamine pangakonto väljavõttega on keeruline ja soovitanud hoida alles ostutšekk kui kõige kindlam viis ostu tõendamiseks. Pangakonto väljavõtte on nõuete ostu tõendav dokument.</p>		<p>Lisaks viis Eesti Kaupmeeste Liit enne VTK koostamist läbi küsitluse, kus uuriti kauplejate valmisolekut ostukviitungeid tagantjärele n-ö välja võtta. Kaupmeeste poolt on selleks valmisolek, kui ost on sooritatud pangakaardiga või ost on registreeritud kliendikaardiga. Sellest tulenevalt kõnealune säte ka sellisel kujul sõnastati.</p> <p>Samuti ei ole kauplejal ka kehtiva regulatsiooni kohaselt kohustus väljastada igal juhul ostukviitungit - nimelt sätestab TKS § 4 lg 5, et väiksema kui 20 euro suuruse ostusumma korral väljastatakse ostukviitung tarbija nõudmisel.</p>
--	--	---

3.	<p>EN § 1 p 1 (TKS § 4 lõige 4) järgi on paberdokumendi esitamise kohustus ka juhul, kui klient kasutab kliendikaarti, mis ei võimalda tarbija ostuajalugu säilitada kahe aasta jooksul pärast ostu sooritamist. Märgime, et kaupleja võib tarbijale pakkuda ka garantiid (VÕS § 155), mis võib olla pikem kui seadusjärgne kaheaastane lepingutingimustele mittevastavuse vastutuse periood. Täiendavalt juhime tähelepanu, et asja asendamisel ja parandamisel pikeneb seadusjärgne vastutuse aeg (VÕS § 218 lõige 31). Palume kaaluda, kas neid olukordi tuleks kavandatavas regulatsioonis arvesse võtta.</p>	Arvestatud.	<p>TKS § 4 lg 4 sõnastust on muudetud nii, et kauplejal on kohustus väljastada ostu tõendav paberdokument mh juhul, kui tarbija kasutab ostu sooritamiseks kliendikaarti, mis ei võimalda tarbija ostuajalugu säilitada perioodil, millal kaupleja vastutab asja lepingutingimustele mittevastavuse eest või asja vastavuse eest müügigarantiis ettenähtud tingimustele.</p> <p>Seega on muudatuste puhul arvestatud ka kaupleja poolt teatud juhtudel antava müügigarantiiga (VÕS § 230) kui ka sellega, et asja asendamisel ja parandamisel pikeneb seadusjärgne vastutuse aeg (VÕS § 218 lõige 3¹).</p>
4.	<p>EN § 1 p 3 (TKSi § 4 lõige 5¹) – eelnõust nähtub, et muudatuste tagajärjel puudub kauplejal edaspidi üldine kohustus väljastada tarbijale ostu tõendav dokument nn digitaalsel kujul (tarbija e-postile või klienditeeninduskeskkonda või internetipanka), sõltumata tarbija nõudmisest. Seletuskirjas (lk 2) on selgitatud: "<i>Seega, kuigi muudatuste jõustudes ei ole kauplejal enam kohustust ostukviitungit vaikimisi väljastada, on tarbijal võimalik ostu hetkel ikkagi paberostukviitungit küsida ning kauplejal on kohustus see paberil väljastada või saata ostukviitung näiteks tarbija nõusolekul digitaalselt.</i>" Seega tundub olevat võimalik tõlgendus, et juhul, kui tarbija küsib paberostukviitungit, on vaid sellisel juhul võimalik kauplejal ostutšekk esitada tarbija nõusolekul talle digitaalselt, kuid kauplejal pole kohustust omaalgatuslikult nn digitaalsel kujul ostutšekki tarbijale edastada. Palume täiendavalt analüüsida ja selgitada, millal on kauplejal digitaalse dokumendi (ostutšeki)</p>	Arvestatud osaliselt.	<p>TKS § 4 lõike 5¹ mõte on see, et kauplejal puudub kohustus väljastada paberostukviitung juhul, kui tarbija on andnud nõusoleku ostukviitungi edastamiseks digitaalselt (näiteks klienditeeninduskeskkonda või e-postiaadressile). Seda mõtet on seletuskirjas selgitatud. Lõikes 4 on sätestatud eraldi juhud, millal kaupleja on kohustatud paberostukviitungi tarbijale väljastama.</p> <p>Eelnõu seletuskirja on vastavalt muudetud, et oleks üheselt arusaadav, et paberostukviitungi ning digitaalselt saadetud ostukviitungi puhul on mõlemal juhul tegemist kirjalikku taasesitamist võimaldava vormiga.</p> <p>Samuti on eelnõu lõiget 5¹ täiendatud vastavalt, et tarbija peab andma kauplejale sõnaselge nõusoleku digitaalse ostukviitungi edastamiseks</p> <p>Mis puudutab püsiva andmekandja kasutamise nõude kehtestamist, siis eelnõu koostajad ei pea seda vajalikuks. Ka tänasel päeval edastavad osad kauplejad (peamiselt toidupoed)</p>

<p>esitamise kohustus ja selgemalt õigusaktis see nõue sõnastada.</p> <p>Seonduvalt kavandatava TKS § 4 lõigetega 4 ja 5¹ juhime tähelepanu ka järgnevale. Seletuskirja põhjal võib jõuda järeldusele justkui oleks paberostukviitung õiguslikult midagi muud võrreldes nn digitaalselt edastatava ostukviitungiga. Õiguslikult aga on mõlemal juhul tegemist kirjalikku taasesitamist võimaldava vormiga. Seega palume täpsustada, kas termineid mõistetakse ja kasutatakse eelnõus korrektselt. Nimelt, seletuskirjas (lk 5) on selgitatud, et "<i>Kui kaupleja esitab tarbijale ostukviitungi kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, ei ole vaja paberostukviitungit edastada.</i>" ja "<i>Samuti sätestatakse, et tarbijale kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis saadetav arve peab sisaldama vähemalt lõikes 4 olevat kohustuslikku teavet.</i>" Kehtivast TKS § 4 lõikest 4 tuleneb kauplejale kohustus esitada tarbijale kirjalikus või tarbija nõusolekul kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kauba müümist või teenuse osutamist tõendav dokument. TsÜS § 78 lõike 1 järgi nõuab kirjalik vorm tehingupoolte poolt omakäelist allkirjastamist, tehingu kirjaliku vormiga loetakse reeglina võrdseks ka elektrooniline vorm (TsÜS § 80 lõige 1). TsÜS § 80 lõige 2 kohaselt peab tehing elektroonilise vormi järgimiseks olema tehtud püsivat taasesitamist võimaldaval viisil, sisaldama tehingu teinud isikute nimesid ja olema tehingu teinud isikute poolt elektrooniliselt allkirjastatud (TsÜS § 80 lg 3 kolmanda lause järgi on elektrooniliseks allkirjaks ka digitaalallkiri). Kuna tavapärased paberostutšekid, mis kauplustes väljastatakse, ei ole eelduslikult reeglina omakäeliselt (ega eelduslikult ka</p>		<p>tarbija nõusolekul ostukviitungeid klienditeeninduskeskkonda, mis ei ole tarbija mõjussfääris. See on siiani hästi toimunud, sest kauplejad on tarbijaid sellise lahenduse poole läbi kampaaniate ka suunanud ning <u>praktikas ei ole probleeme esinenud.</u></p>
--	--	---

<p>elektrooniliselt allkirjastatud), ei saaks sellised paberostutšekid olla kirjalikule vorminõudele vastavad TsÜS § 78 lõike 1 järgi. See, et ostutšekk väljastatakse paberil, ei muuda seda automaatselt kirjalikule vorminõudele vastavaks. Võimalik tundub olevat järeldus, et sellised paberostutšekid vastavad kirjalikku taasesitamist võimaldavale vormile (TsÜS § 79) nagu seda võiksid olla ka nn digitaalsed ostutšekid. Kirjalikku taasesitamist võimaldava vormi sisu sätestab TsÜS § 79. TsÜS-i kommenteeritud väljaandes on leitud, et sellisele vorminõudele vastaks näiteks see, kui info on talletatud paber kandjale või arvutis, aga sellele vormile võib vastata ka faksi, e-kirja või SMS-i saatmine. Oluline on, et salvestatud infot oleks hiljem võimalik lugeda, andmekandja võimaldaks infot püsivalt salvestada, infot saaks kirjalikult taasesitada (st lihtsalt loetavalt kirjatähtedena taasesitada, sh arvuti- või telefoniekraanil).</p> <p>Märgime, et igal juhul peaks olema tarbijale tagatud hilisem ligipääs muutmata kujul ostutšekile. Palume kaaluda, kas kavandatavate muudatuste puhul võiks olla asjakohane rääkida püsiva andmekandja mõistest (VÕS § 111) ja kas selliselt võiks olla võimalik tagada tarbijate õigusi paremini. Nimelt, arvesse tuleks ka võtta erinevaid võimalikke negatiivseid takistusi – näiteks, mida peaks tarbija tegema siis, kui klienditeeninduskeskkond ühel päeval enam ei tööta või muul põhjusel tarbija ei saa enam endast mittedõltuvatel põhjustel klienditeeninduskeskkonda, st ostu tegemist tõendavale dokumendile või arvele enam ligi? Kui</p>		
--	--	--

<p>kaupleja esitab tarbijale pärast ostu näiteks paberostutšeki, on paberostutšekk tarbija nn mõjusfääris ja vastutusallas ning kui tarbija nt kaotab paberostutšeki ära, on see juhtunud eelduslikult tarbijast (mitte kauplejast) lähtuvatest põhjustest. Ostutšeki edastamine elektroonilisse klienditeeninduskeskkonda tähendaks aga seda, et ostutšekk ei pruugi olla tarbija nn mõjusfääris, vaid ligipääs ostu tõendavatele dokumentidele on kaupleja tagada. Sellest lähtuvalt palume kaaluda, kas kavandatavate muudatuse puhul võiks olla asjakohane rääkida püsiva andmekandja mõistest, mille sätestab VÕS § 111. Püsiva andmekandja termin tuleneb EL õigusest ja püsivaks andmekandjaks võivad olla paberandjad, e-kirjad, disketid, CD-ROM-id, DVD-d, mälukaardid, mälupulgad ja kõvakettad, tekstisõnumid ning muud meediumid, mis vastavad VÕS §-s 111 nimetatud kriteeriumidele. Püsivaks andmekandjaks ei ole veebilehed, mis nimetatud tunnustele ei vasta. Oluline on ka see, et püsiv andmekandja ja kirjalikku taasesitamist võimaldav vorm ei ole samatähenduslikud terminid.</p> <p>Mis puudutab kavandatavas TKS § 4 lõikes 5¹ nimetatud tarbija antud nõusolekut, siis palume kaaluda, mis viisil peaks tarbija selle nõusoleku andma, nt kas sellise nõustumise võiks kaupleja sätestada ka oma tüüptingimustes või peaks tarbija selleks eraldi nõusoleku andma, ise aktiivselt tegutsedes, nt lahtri märkima, ise valiku tegema, sisestama andmed vms. Vaadates teisi TKS-i ja VÕS-i sätteid, on tihti kasutatud sõnastust "sõnaselge nõusolek" (nt VÕS § 281 lõige 1, VÕS § 551 lõige 6, TKS § 4 lõige 7). Palume seega ka kaaluda,</p>		
---	--	--

	<p>kas selline sõnaselge nõusoleku nõue võiks aidata kaasa tarbijate õiguste paremale tagamisele. TsÜS § 68 lõige 2 sätestab otsese tahteavalduse mõiste ning kommenteeritud väljaande autorid on selgitanud, et "sõnaselge" tähendab, et tahe on otseselt ja vahetult väljendatud sõnalis avalduses, kas suuliselt või kirjalikult.</p>		
5.	<p>EN § 1 p 4 (TKS § 4 lõige 6) – palume selgitada, millistest tingimustest lähtuvalt oleks kauplejal õigus nõuda tarbijalt kulude hüvitamist. Seletuskirjas (lk 5) on leitud, et "<i>Kui tarbija soovib arvet saada topelt nii elektroonilise kanali kui ka posti teel (näiteks nii posti teel kui ka e-posti teel), on kauplejal õigus küsida tarbijalt postikulude hüvitamise eest tasu, mis kauplejate hinnangul on praegu summas 1 eurot. Kauplejal on õigus nõuda sellisel juhul tarbijal postikulude hüvitamist, kui eriseaduses ei ole sätestatud, et arve tuleb tarbijale edastada tasuta.</i>" Märgime, et VÕS § 28¹ sätestab tasu nõudmise piirangud tarbijaga sõlmitava lepingu puhul. Palume ka kaaluda, kas oleks vajalik lisada VÕS § 28¹ lõikega 2 analoogiline säte, mis piiraks kaupleja õigust nõuda kulude hüvitamist selliselt, et tarbijalt nõutav tasu ei või ületada kulu, mis tekib kauplejal sellise arveedastusviisi kasutamise eest. Seletuskirjast (lk 5) on võimalik järeldada, et TKS § 4 lõike 6 eesmärk peaks olema see, et tarbija üks ja mittedubleeriv valitav arveedastusviis peab olema igal juhul tasuta. Palume hinnata, kas säte võib võimaldada tarbijale kahjulikku tõlgendust, mille kohaselt tarbija üksainus valitav arve edastusviis ei pea igal juhul olema tasuta, vaid kõigest vähemalt üks arveedastusviis terves valikus, mille hulgast tarbija saab/peab valiku</p>	Selgitatud.	<p>Kuivõrd eelnõus on toodud välja, et kauplejal on õigus nõuda tarbijalt postikulude hüvitamist, siis ei pea eelnõu koostaja vajalikuks eraldi sätestada, et tarbijalt nõutav summa ei tohi ületada kulu, mis tekib kauplejal sellise arveedastusviisi kasutamise eest.</p> <p>Lisaks on lõike 6 (tulenevalt eelnõu muudatustest lõige 6¹) sõnastust täpsustatud selliselt, et tarbijal on võimalik ise valida, millisesse kanalis on kaupleja kohustatud tarbijale tasuta arve edastama. Sõnastuse muutmisega eemaldatakse võimalus kõnealust sätet tõlgendada tarbija suhtes kahjulikult.</p>

<p>langetama, peab olema tasuta. Selliselt võivad tekkida nt olukorrad, kus kaupleja saaks otsustada, et üks ja ainus arve tasuta arve edastusviis on e-postiga arve edastamine, kuid postiaadressile paberarve saamine oleks igal juhul tasuline, sh ka siis, kui see oleks ainus tarbija valitud arveedastusviis. Juhul, kui selline tarbijale kahjulik tõlgendus on võimalik, paluksime sätte sõnastust täpsustada. Sellise võimaliku riski tõenäosuse esinemist kinnitab lisa 1 EKTK punktis 5 esitatud kommentaar: <i>"Näiteks kui tarbija on tellinud endale e-arve ja kaupleja on andnud teada, et e-arve saamine on tasuta, kuid muud arve saatmise viisid mitte, siis ei tohiks tarbijal olla õigust nõuda kauplejalt, et tasuta kanaliks oleks paberarve saatmine. Seega tarbijal peaks olema õigus muuta tasuta kanalit üksnes teatud juhtudel, näiteks siis, kui kaupleja on tasuta kanaliks määranud e-arve, kuid tarbija ei soovi e-arvet, vaid soovib saada arvet oma meilile."</i></p> <p>Lisaks palume sätet täpsustada selliselt, et sättest enesest oleks selgelt aru saada, kas sätte kehtestab loetelu kõikidest lubatavatest arveedastusviisidest või sättestab loetelu nendest arveedastusviisidest, mida kaupleja peab tarbijale igal juhul pakkuma tasuta (v.a juhul, kui tarbija soovib saada sama arvet dubleerival viisil). Seletuskirjas (lk 5) on leitud, et kuigi ka e-arve on elektrooniline kanal, siis seda tasuta kanalina ei käsitata. Leiame, et kavandatavast sättest ei tulene selgelt välja see, et sätte reguleerib kohustuslikku tasuta kanalites arvete edastamist, mitte üldiselt arvete edastamist. Leiame, et seega võib tekkida segadus ja küsimus, kas kauplejal on õigus edastada arveid ka</p>		
--	--	--

	muude kanalite vahendusel, kui tarbija sellist edastusviisi soovib valida (nt e-arve). Hetkel võib sättest järeldada, et tegu on kinnise loeteluga, mis ei võimalda kaupljal pakkudagi teisi (tasuta) arveedastusviise.		
6.	<p>EN § 1 p 5 (TKS § 4 lõige 7) – palume kaaluda, mis viisil peaks tarbija selle nõusoleku andma, nt kas sellise nõustumise võiks kaupleja sätestada ka oma tüüptingimustes või peaks tarbija eraldi selleks andma nõusoleku, ise aktiivselt tegutsedes, nt lahtri märkima, ise valiku tegema, sisestama andmed vms). Vaadates teisi TKS-i ja VÕS-i sätteid, on tihti kasutatud sõnastust "sõnaselge nõusolek" (nt VÕS § 281 lõige 1, VÕS § 551 lõige 6, TKS § 4 lõige 7). Paluksime seega ka kaaluda, kas selline sõnaselge nõusoleku nõue võiks aidata kaasa tarbijate õiguste paremale tagamisele. TsÜS § 68 lõige 2 sätestab otsese tahteavalduse mõiste ning kommenteeritud väljaande autorid on selgitanud, et "sõnaselge" tähendab, et tahe on otseselt ja vahetult väljendatud sõnalis avalduses, kas suuliselt või kirjalikult.</p> <p>Lisaks palume selgitada, miks on tõendamiskoormuse ümberpöördumise põhimõtte võrreldes kehtiva TKS § 4 lõikega 7 kavandatavast sättest välja jäetud. Palume sellest lähtuvalt ka kaaluda, kas tarbija huvides oleks see, kui selline lause lisada kavandatava TKS § 4 lõikesse 7. Kehtiv TKS § 4 lg 7 sätestab teises lauses, et tarbijalt nõusoleku saamist tõendab vaidluse korral kaupleja.</p>	Arvestatud.	TKS § 4 lõikesse 6 ¹ on lisatud sarnaselt kehtivale seadusele säte, et vaidluse korral tõendab tarbijalt nõusoleku saamist kaupleja.
7.	EN § 1 p 7 (TKS § 4 lg 9) – üheselt ei ole selge, mida tähendab lauseosa: "kui kaupleja on tarbijale sellist tahteavalduse tegemise viisi pakkunud." Palume selgitada, mida täpsemalt on selle lauseosa all mõeldud	Arvestatud.	TKS § 4 lg 9 sõnastust on muudetud järgmiselt: „ <i>Kui kaupleja teeb tarbijale arve edastusviisi muutmise ettepaneku, loetakse tarbija sellega nõustunuks, kui ta ei ole kaupleja vastavasisulisel</i>

<p>ja kuidas praktikas peaks kauplejapoolne tahteavalduse tegemise viisi pakkumine välja nägema.</p> <p>Kavandatav säte ei pruugi olla sellises sõnastuses kooskõlas TsÜS § 68 lõikega 3. Palume sätet seega ka täpsustada. TsÜS § 68 lõige 3 sätestab: "<i>Vaikimist või tegevusetust loetakse tahteavalduseks, kui vaikimise või tegevusetuse lugemine tahteavalduseks tuleneb seadusest, isikute kokkuleppesest või nendevahelisest praktikast.</i>" Juhime tähelepanu, et Riigikohus on leidnud, et tahteavaldus on õiguslike tagajärgede kaasatoomisele suunatud tahte väljendamine (RKTkm 02.12.2020. a, nr 2-18-9475, p 13.1). Seega peaks vaikimise või tegevusetuse tahteavalduseks lugemise ehk vaikimise või tegevusetuse konkreetne õiguslik tagajärg tulenema seadusest (nt, et vaikimine loetakse millegagi nõustumiseks, saabub kindel tagajärg). Hetkel jääb sätte teise lause sisu arusaamatuks ja sätet oleks võimalik justkui tõlgendada selliselt, et kauplejal oleks ühepoolne õigus otsustada selle üle, kas ja milline tähendus anda tarbija võimalikule vaikimisele või tegevusetusele. Sellisel juhul ei tulene tarbija vaikimise või tegevusetuse tahteavalduseks lugemise alus ei seadusest, eelduslikult ka mitte lepingust ega lepingupoolte praktikast lähtuvalt, vaid kaupleja enese otsustusõigusest lähtuvalt. See ei ole kooskõlas TsÜS § 68 lõikega 3. Mõned näited kehtivast õigusest: nt sätestab VÕS § 20 lõige 3, et <i>"/.../" tuleb pakkumusele mõistliku aja jooksul vastata. Vaikimine loetakse sel juhul nõustumuseks.</i> VÕS § 99 lõige 1 sätestab, et <i>"Ettevõtjal ei teki tarbijale tellimata asja saatmise, teenuse osutamise või muu</i></p>		<p><i>tahteavalduses ette nähtud tähtaja jooksul teatanud, et ta ei ole muudatusega nõus.</i>"</p> <p>Lisaks on tarbija õiguste kaitsmiseks lisatud eelnõusse kaupleja poolne kohustus teavitada tarbijat vaikimise tagajärgedest – TKS § 4 lg 9 kolmas lause.</p>
--	--	--

	<p>soorituse tegemise korral tarbija vastu nõudeid. Tarbija vaikimist või tegevusetust ei loeta tarbija nõustumuseks." VÕS § 7191 lõike 2 esimene lause "Makseteenuse pakkuja ja klient võivad kokku leppida, et klient on andnud nõusoleku muuta lepingut ka sellisel juhul, kui makseteenuse pakkuja klient ei ole enne muudatuse jõustumist teatanud, et ei ole muudatusega nõus."</p> <p>Palume ka kaaluda, kas tarbija huve võiks paremini aidata tagada see, kui kaupljal oleks ka konkreetne kohustus teavitada tarbijat sõnaselgelt ja üheselt mõistetavalt vaikimise tagajärgedest. Selline kaupleja kohustus võiks aidata tagada seda, et kui mingil põhjusel ei ole tarbija poolt kauplejale antud e-posti aadress õige, ei ole enam kasutuses või tarbija ei saa e-postile ligi vms, siis on tarbija tähelepanu juhitud sellele, et arveid hakatakse edastama ilma tarbija poolse aktiivse sekkumiseta e-posti aadressile. Selliselt oleks tarbija muudatusest teadlik ja tal oleks võimalus, kas e-posti aadress ära muuta või astuda aktiivseid samme, et temale paberarvete edastamine jätkuks. Näiteks toome kehtivast õigusest VÕS § 7191 lõike 2 teise lause: "Sellisel juhul peab makseteenuse pakkuja teavitama klienti vaikimise tagajärgedest ja õigusest leping käesoleva paragrahvi lõike 3 kohaselt üles öelda."</p>		
8.	<p>Palume arvestada ka kirjale lisatud eelnõu failis esitatud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu seletuskirja kohta.</p>	Arvestatud.	
	Eesti Kaupmeeste Liit		

	Eesti Kaupmeeste Liit toetab jätkuvalt eelnõus välja toodud kavatsust ostukviitungite ja paberarvete väljastamisest loobumist ja suundumist paberivaba arveldamise suunas.	Teadmiseks võetud.	
	Kaubandus-Tööstuskoda		
1.	Kaubanduskoda toetab eelnõu § 1 punktis 1 välja toodud kavatsust ostukviitungite ja paberarvete väljastamisest loobumist. Kaubanduskoja hinnangul on tegemist hea muudatusega, sest seeläbi vähenevad ettevõtete kulud ja koormus ning muudatusega kaasneb positiivne mõju keskkonnale.	Teadmiseks võetud.	
2.	Kaubanduskoda toetab eelnõu § 1 punktis 4 toodud põhimõtet, et kaupleja peab tarbijale tagama vähemalt ühe tasuta arveedastusviisi, võimaldades tarbijal valida, kas arve edastatakse tarbija posti- või e-postiaadressile või arveteavituseks lühisõnumi teel tema mobiiltelefoninumbrilt ning kui tarbija soovib arvet saada topelt nii elektroonilise kanali kui ka posti teel, siis on kauplejal õigus küsida tarbijalt postikulude hüvitamise eest tasu.	Teadmiseks võetud.	
3.	Kaubanduskoda leiab, et eelnõu seletuskirjas ei ole piisavalt põhjendatud, miks loobuti eelnõus punktist, mille kohaselt on kauplejal võimalik loobuda paberarve saatmisest juhul, kui tarbija on vormistanud endale e-arve (eelnõu seletuskiri lk 3-4) ning millistele andmetele tuginedes antud punktist eelnõus loobuti. Kaubanduskoda palub kaaluda varianti lisada eelnõusse punkt, mille kohaselt juhul, kui tegemist on kestvuslepinguga ning tarbija on avaldanud kauplejale oma e-posti aadressi või tellinud e-arve, ei pea kaupleja tarbijale tasuta paberarve võimalust pakkuma.	Selgitatud.	Vt vastust Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu kommentaarile nr 2.

	Eesti Infotehnoloogia- ja Telekommunikatsiooni Liit		
1.	Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL) tänab ja tunnustab Majandusja Kommunikatsiooniministeeriumit tarbijakatseseaduse muutmise eelnõu (edaspidi: eelnõu) ettevalmistamisel ettevõtjate varase ja konstruktiivse kaasamise eest erinevate lahendusvariantide kaalumisel. Leiame, et eelnõuga on võetud õige suund ebavajalike paberarvete ja ostukviitungite hulga vähendamiseks ning meil on hea meel tõdeda, et ITLi ettepanekuid eelnõule eelnenud väljatöötamiskavatsusele (edaspidi: VTK) on (osaliselt) arvestatud. ITL on eelnõud analüüsinud ja esitab käesolevaga oma küsimused ja täiendavad ettepanekud.	Teadmiseks võetud.	
2.	ITL-i hinnangul on oluline ja väga positiivne, et eelnõu võimaldab lõpetada kaupljal paberarve saatmise, kui ta teavitab tarbijat eelnevalt arvesaamise kanali muutmise ja annab talle võimaluse valida mõni muu arve saamise viis. Leiame, et põhjendatud on ühtse loogika kasutamine igas olukorras, sh ka e-arve pankatellimise järgselt – kaupleja teavitab tarbijat eelnevalt paberarve saatmise lõpetamisest, andes talle võimaluse soovi korral paberarve taastada või valida mõni muu arve saamise viis. Meie hinnangul eelnõu tekst nimetatud lähenemist ka võimaldab ja peabki võimaldama (eelnõu § 1 p 4 ja p 5). Samas on hetkel seletuskiri (vt eelnõu § 1 p 4 kohta käivad kommentaarid seletuskirjas lk 5) eelnõu ja eelkirjeldatud põhimõttega teatavas vastuolus, mis võib tekitada praktikas segadust tõlgendustes, asuda pidurdama keskkonnasäästlikele e-arvetele üleminekut ja soosida alusetut topeltarvete esitamist.	Selgitatud.	<p>Seletuskirja ja eelnõud on vastavalt täiendatud. Seletuskirjas oleva e-arve kohta käiva selgituse mõte on olnud selles, et kui tarbija on valinud/tellinud endale e-arve siis ei tohiks lugeda arve edastamist posti vms teel dubleeriva arve saatmiseks, mille eest on kaupljal võimalik küsida postikulude hüvitamist.</p> <p>Samas näiteks olukorras, kus tarbija on tellinud endale e-arve ning lisaks saadetakse talle arveid ka posti teel, kuid tarbija on eelnevalt edastanud kauplajale endaga suhtlemiseks e-postiaadressi või mobiiltelefoninumbri, siis võib kaupleja teha tarbijale ettepaneku arve saamise kanali muutmiseks (seda võimaldab TKS § 4 lg 9), kuid seejuures ei tohi tekkida olukorda, kus kaupleja loeb e-arve tasuta kanaliks ning küsib tarbijalt posti teel saadetava arve eest postikulude hüvitamist.</p> <p>Seletuskirjas oleva info mõte on olnud selles, et vanemad tarbijaid, kes on tellinud endale e-arve, et ei peaks igakordse arve</p>

	<p>Palume eemaldada seletuskirjast (lk 5) eksitav lõik: „Kuigi ka e-arve on elektrooniline kanal, siis seda tasuta kanalina ei käsitata.</p> <p>Eelnev tähendab seda, et olukorras, kus tarbija on tellinud endale e-arve, ei tähenda see seda, et kaupleja võib postiaadressile saadetava arve eest küsida postikulude hüvitamist ehk lugeda seda dubleeriva arve saatmiseks. Seda seetõttu, et TTJA tõi oma tagasisides VTK-le välja, et kui tarbija on endale tellinud e-arve, ei tähenda see automaatselt digivõimekust e-arvega tutvumiseks. Seega, kui tarbija on tellinud endale e-arve ning tänasel päeval saadetakse talle ka arveid posti teel, siis ei anna e-arve olemasolu kauplejale õigust vaikimisi loobuda paberarve saatmisest.</p>		<p>maksmisega kellegi abi paluma, ei satuks olukorda, kus tal ei ole võimalik arve sisuga tutvuda.</p>
4.	<p>Eelnõu sätestab, et tarbija peab saama valida arveedastusviiside vahel (paberarve või arve e-posti aadressile või arveteavitus lühisõnumiga) ning seda mitte üksnes kestvuslepingute puhul, vaid ka ühekordsete lepingute sõlmimisel. Selguse mõttes palume eelnõus ja seletuskirjas täpsustada, et lühisõnumiga arveteavitus on kaupleja pakutavas arveedastusviiside valikus juhul, kui kauplejal on selleks tehniline võimalus ja kaupleja sellist võimalust pakub. Eelnõu praeguse versiooni kohaselt jääb tarbijale (tasuta) paberarve nõudmise võimalus alles ja meie hinnangul võib alati vaikimisi valikus olla ka e-posti aadressile arve saatmise võimalus.</p> <p>Palume eelnõu materjalides täpsustada, et teavituskanalite valik sõltub kauplejate tehnilistest võimalustest. Seejuures ei tohi kindlasti eelnõu ja seletuskirjaga piiratavalt tekkida võivaid erinevaid innovaatilisi</p>	Arvestatud.	<p>Eelnõu ning seletuskirja on vastavalt muudetud/täiendatud selliselt, et lähtutakse tehnoloogianeutraalsusest ning sellest, et tarbijal on võimalik valida üksnes nende arveedastusviiside vahel, mida kaupleja oma klientidele pakub.</p>

	lahendusi ja tuleb lähtuda tehnoloogianeutraalsuse põhimõttest		
5.	ITL rõhutab jätkuvalt vajadust ajakohastada ka elektroonilise side seaduses sätestatud lepingu muudatustest teavitamise korda. Olukorras, kus kogu ettevõtlussektor teeb tänu käesoleva eelnõuga kavandatavatele muudatustele digihüppe, on sidesektor endiselt surutud kasutama aegunud teavitusviise. Oleme veendunud, et analoogselt paberarvetega ei tohiks kehtiv regulatsioon enam nõuda ka keskkonnajalajälge asjatult kasvatavaid paberkanalid teavitusi.	Teadmiseks võetud.	
	Eesti Omanike Keskliit		
	Eesti Omanike Keskliit on tutvunud tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõuga. Kiidame muudatused heaks.	Teadmiseks võetud.	